

Հունվար, 2018

Սույն Փաստաթերթը պարտավորեցնող չէ
Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի համար և սպառիչ չէ

Ընտանեկան բռնություն

«... [Ը]նտանեկան բռնության հիմնախնդիրը, որը կարող է տարբեր դրսևորումներ ունենալ՝ ֆիզիկականից մինչև հոգեբանական կամ խոսքային բռնություն ... համընդհանուր պրոբլեմ է, որը վերաբերում է Եվրոպայի խորհրդի բոլոր անդամ պետություններին և ոչ միշտ է տեսանելի դառնում, քանի որ հաճախ տեղի է ունենում միջանձնային հարաբերությունների դաշտում կամ փակ շրջանի ներսում, ընդ որում հետևանքները կրողները միայն կանայք չեն: Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը տեղյակ է, որ ընտանեկան բռնությունից տուժողներ կարող են լինել նաև տղամարդիկ, ինչպես նաև՝ երեխաներ, ովքեր երևույթի բացասական հետևանքները կրում են թե՛ ուղղակիորեն, թե՛ անուղղակիորեն ... »
([Օպուզ ընդդ. Թուրքիայի](#), դատավճիռը՝ 9 հունիս, 2009 թ., § 132):

Կյանքի իրավունքը (Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի 2-րդ հոդված)

Kontrovà ընդդ. Սլովակիայի

31 մայիս, 2007 թ.

2002 թվականի նոյեմբերի 2-ին գանգատաբերը քրեական բողոք էր ներկայացրել ամուսնու դեմ՝ իր վրա հարձակվելու և էլեկտրական մալուխով մարմնական վնասվածքներ պատճառելու համար: Հետագայում ամուսնու ուղեկցությամբ ներկայացել և փորձել էր հետ վերցնել քրեական բողոքը: Ավելի ուշ փոփոխել էր բողոքը՝ այնպես, որ ամուսնու ենթադրյալ գործողությունները դիտարկվել էին որպես ոչ ծանր հանցագործություն, որի կապակցությամբ լրացուցիչ գործողություններ չէին պահանջվել: 2002 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ամուսինը կրակելով սպանել էր իրենց 1997 թվականին ծնված դստերը և 2001 թվականին ծնված որդուն: Գանգատաբերը՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանում պնդել էր, թե ոստիկանությունը՝ իմանալով ամուսնու բռնարար և վտանգավոր վարքագծի մասին, պատշաճ քայլեր չէր ձեռնարկել իր երեխաների կյանքը պաշտպանելու ուղղությամբ: Նա նաև բողոքել էր, որ չի ունեցել փոխհատուցում ստանալու հնարավորություն:

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել [Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 2-րդ հոդվածի խախտում](#) (կյանքի իրավունք)՝ այն առումով, որ իշխանությունները չեն պաշտպանել գանգատաբերի երեխաների կյանքը: Եվրոպական դատարանը նկատեց, որ գանգատաբերի ընտանիքում տիրող իրավիճակը հայտնի էր եղել տեղի ոստիկանությանը, քանի որ նա 2002 թվականի նոյեմբերին ներկայացրել էր քրեական բողոք, իսկ 2002 թվականի դեկտեմբերին՝ հեռախոսով ահազանգել էր ոստիկանությանը: Գործող օրենքի հիման վրա արձագանքելու դեպքում ոստիկանությունը պարտավոր կլիներ գրանցել գանգատաբերի քրեական բողոքը, անմիջապես քրեական քննություն և քրեական վարույթ հարուցել գանգատաբերի ամուսնու նկատմամբ, պատշաճ կերպով արձանագրել հեռախոսային ահազանգերը և իրավիճակի մասին տեղեկացնել հաջորդ հերթափոխին և քայլեր ձեռնարկել գանգատաբերի ամուսնու՝ հրացան ունենալու և այն օգտագործելու սպառնալիք ներկայացրած լինելու կապակցությամբ: Այնուհանդերձ, մասնակցող ոստիկաններից մեկն անգամ օգնել էր գանգատաբերին և իր ամուսնուն՝

փոփոխելու 2002 թվականի նոյեմբերի քրեական բողոքը, որպեսզի դեպքը դիտարկվեր որպես ոչ ծանր հանցագործություն, որի կապակցությամբ լրացուցիչ գործողություններ չէին պահանջվի: Այսպիսով, ինչպես ներպետական դատարաններն էին հաստատել, և ինչպես դա ընդունել էր Սլովակիայի կառավարությունը, ոստիկանությունը չէր կատարել իր պարտավորությունները, և այդ թերացումների ուղղակի հետևանքը եղել էր գանգատաբերի երեխաների մահը: Դատարանը նաև վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **13-րդ հոդվածի խախտում** (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք), քանի որ գանգատաբերը պետք է հնարավորություն ունեցած լիներ՝ դիմելու ոչ նյութական վնասի հատուցման համար, սակայն նրա համար գոյություն չէր ունեցել իրավական պաշտպանության այդպիսի միջոց:

Branko Tomašić and Others ընդդ. Խորվաթիայի

15 հունվար, 2009 թ.

Գանգատաբերներն ազգականներն էին մի մանկան և իր մոր, ում ամուսինը/հայրը սպանել էր նրանց և ինքնասպան եղել բանտից ազատվելուց մեկ ամիս անց, որտեղ նա պահվել էր ավելի վաղ կնոջը և մանկանը սպանելու սպառնալիքներ հնչեցնելու համար: Սկզբում նրան կարգադրել էին պարտադիր հոգեբուժական բուժում ստանալ բանտում գտնվելու ընթացքում, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև ազատ արձակվելուց հետո, սակայն վերաքննիչ դատարանը որոշում էր կայացրել ազատ արձակումից հետո այդ բուժումը դադարեցնելու մասին: Գանգատաբերը բողոքում էր, մասնավորապես, որ խորվաթական պետությունը համարժեք միջոցներ չէր ձեռնարկել երեխային և մորը պաշտպանելու ուղղությամբ, և չէր իրականացրել նրանց մահվան համար պետության հնարավոր պատասխանատվության արդյունավետ քննություն: Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **2-րդ հոդվածի խախտում** (կյանքի իրավունք), քանի որ Խորվաթիայի իշխանություններն համապատասխան քայլեր չէին ձեռնարկել մանկան և մոր մահը կանխելու ուղղությամբ: Դատարանը նկատեց, մասնավորապես, որ ներպետական դատարանների որոշումները և հոգեբուժական փորձաքննությունների եզրակացություններն անկասկած ցույց էին տվել, որ իշխանությունները տեղյակ են եղել մոր և մանկան հասցեին հնչեցված կյանքի սպառնալիքների լուրջ բնույթի մասին, և որ բոլոր խելամիտ քայլերը պետք է ձեռնարկված լինեին նրանց պաշտպանելու ուղղությամբ: Դատարանը նաև մի շարք թերություններ արձանագրեց իշխանությունների պահվածքի մեջ. թեպետ քրեական վարույթի համար կազմված հոգեբուժական եզրակացության մեջ ընդգծվել էր, որ անհրաժեշտ է շարունակել ամուսնու հոգեբուժական բուժումը, Խորվաթիայի կառավարությունը չէր ապացուցել, որ այդ բուժումն իրականացվել է իրականում, և իրականացվել է պատշաճ կերպով: Ներկայացված փաստաթղթերը ցույց տվեցին, որ բանտում ամուսնու բուժումը ներառել էր գրույցների շարք բանտի աշխատողների հետ, որոնցից և ոչ մեկը հոգեբույժ չէր եղել: Համապատասխան իրավական ակտերում կամ պարտադիր հոգեբուժական բուժման մասին դատարանի վճռում բավարար մանրամասներ չէին ներկայացվել բուժումն իրականացնելու եղանակների մասին: Եվ վերջապես, ամուսինը չէր հետազոտվել նախքան բանտից ազատումը՝ գնահատելու համար, թե արդյոք նա շարունակում է ռիսկային մնալ երեխայի և մոր համար: Հետևապես, Դատարանը եզրակացրեց, որ ներպետական իրավասու մարմինները չեն ձեռնարկել համարժեք միջոցները նրանց կյանքը պաշտպանելու ուղղությամբ:

Opuz ընդդ. Թուրքիայի

9 հունիս, 2009 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Խտրականության արգելքը» ենթավերնագրի ներքո:

Durmaz ընդդ. Թուրքիայի

13 նոյեմբեր, 2014 թ.

Գանգատաբերի դուստրը մահացել էր հիվանդանոցում այն բանից հետո, երբ նրա ամուսինն իրեն տարել էր շտապ բուժօգնության բաժանմունք՝ բժիշկներին տեղեկացնելով, որ նա գերդոզավորվել է դեղորայքով: Ոստիկանությունում հարցաքննության ժամանակ հայրը նշել էր նաև, որ նույն օրը զույգը վեճ է ունեցել, և ամուսինն հարվածել է իրեն: Մահացածի հայրն հետագայում բողոք էր ներկայացրել դատախազին՝ նշելով, թե դուստր ինքնասպանական հակումներ չի ունեցել, և պնդելով,

որ մահվան պատասխանատուն նրա ամուսինն է: Դատախազի կատարած քննությամբ պարզվել էր, որ նա ինքնասպանություն է գործել: Գանգատաբերի առարկությունը մերժվել էր ներպետական դատարանների կողմից: Եվրոպական դատարանում գանգատաբերը բողոքել է, թե դատեր մահվան քննությունը եղել է անարդյունավետ:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **2-րդ հոդվածի խախտում** (կյանքի իրավունք)՝ դատավարական մասով, քանի որ Թուրքիայի իշխանությունները չեն կատարել գանգատաբերի դատեր մահվան արդյունավետ քննություն: Ինչպես *Opuz*-ի գործով (տե՛ս վերը), Դատարանը մասնավորապես նշեց, որ ընտանեկան բռնությունը բացասական հետևանքներ է ունեցել բազմաթիվ կանանց վրա, և որ դատախազական համակարգի համընդհանուր և խտրական պասիվությունը Թուրքիայում ստեղծել է ընտանեկան բռնության համար նպաստավոր միջավայր:

Civek ընդդ. Թուրքիայի

23 փետրվար, 2016 թ.

Այս գործը վերաբերում էր գանգատաբերների հոր կողմից նրանց մոր սպանությանը: Գանգատաբերները բողոքում էին, մասնավորապես, թե ներպետական իրավասու մարմինները չեն կատարել իրենց մոր կյանքը պաշտպանելու՝ իրենց պարտավորությունը:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **2-րդ հոդվածի խախտում** (կյանքի իրավունք): Մասնավորապես, այն վճռեց, որ թեպետ Թուրքիայի իշխանությունները տեղեկացված էին եղել գանգատաբերների մոր կյանքին սպառնացող իրական և լուրջ վտանգի մասին, և չնայած որ նա շարունակաբար գանգատվել էր սպառնալիքների և ճնշումների մասին, նրանք չէին ձեռնարկել իրենց տրամադրության տակ եղած խելամիտ միջոցներն ամուսնու կողմից նրա սպանությունը կանխելու ուղղությամբ:

Halime Kılıç ընդդ. Թուրքիայի

28 հունիս, 2016 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Խտրականության արգելքը» ենթավերնագրի ներքո:

Talpis ընդդ. Իտալիայի

2 մարտ, 2017 թ.

Այս գործը վերաբերում է գանգատաբերի նկատմամբ տեղի ունեցած ամուսնական բռնությանը, որի հետևանքով սպանվել էր նրա որդին, իսկ գանգատաբերի նկատմամբ կատարվել էր սպանության փորձ:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **2-րդ հոդվածի խախտում** (կյանքի իրավունք), քանի որ սպանվել է գանգատաբերի որդին, իսկ գանգատաբերի նկատմամբ կատարվել է սպանության փորձ: Մասնավորապես, Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերի ներկայացրած բողոքի կապակցությամբ անհապաղ չձեռնարկելով քայլեր, Իտալիայի իշխանություններն իմաստազուրկ էին դարձրել այդ բողոքը՝ ստեղծելով անպատժելիության իրավիճակ, որը նպաստավոր էր այնպիսի բռնարարների կրկնության համար, ինչպիսիք էին գանգատաբերի նկատմամբ սպանության փորձը և նրա որդու սպանությունը: Ուստի, իշխանությունները չէին կատարել համապատասխան անձանց կյանքը պաշտպանելու՝ իրենց պարտավորությունը: Դատարանը վճռեց նաև, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), քանի որ իշխանությունները չէին կատարել գանգատաբերին ընտանեկան բռնությունից պաշտպանելու՝ իրենց պարտավորությունը: Այդ առումով Դատարանը նշեց, մասնավորապես, որ գանգատաբերն ապրել էր իր երեխաների հետ բռնության միջավայրում, որը բավականաչափ ծանր էր, որպեսզի համարվեր դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունք, և որ իշխանությունների կողմից բռնական վարույթի իրականացումը վկայում էր դատախազական պասիվության մասին, որն անհամատեղելի է 3-րդ հոդվածի հետ: Ի վերջո, Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **14-րդ հոդվածի խախտում** (խտրականության արգելք)՝ **2-րդ և 3-րդ հոդվածների համակցությամբ**, եզրակացնելով, որ գանգատաբերը հանդիսացել է կնոջ նկատմամբ խտրականության զոհ, քանի որ իշխանությունները ցուցաբերել էին անգործություն՝ թերագնահատելով առկա բռնությունը՝ այդպես պաստացի հավանություն տալով դրան:

Ընթացքի մեջ գտնվող գանգատ

Tkheldze ընդդ. Վրաստանի (թիվ 33056/17)

Գանգատի մասին Վրաստանի Կառավարությունը ծանուցվել է 2017 թվականի հունիսի 23-ին

Այս գործը վերաբերում է գանգատաբերի դստեր՝ վերջինիս ամուսնու կողմից սպանությանը: Գանգատաբերը պնդում է, մասնավորապես, թե ներպետական իրավասու մարմինները չեն կատարել իր դստեր կյանքը պաշտպանելու՝ իրենց պարտավորությունը:

Դատարանը գանգատի մասին ծանուցել է Վրաստանի Կառավարությանը և հարցեր ուղղել կողմերին Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի (կյանքի իրավունք), 14-րդ հոդվածի (խտրականության արգելք) և 35-րդ հոդվածի (ընդունելիության չափանիշներ) ներքո:

Խոշտանգման և անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելքը (Կոնվենցիայի 3-րդ հոդված)

Իշխանությունների կողմից անձին ընտանեկան բռնությունից համարժեքորեն չպաշտպանելու վերաբերյալ գանգատներ

E.S. and Others ընդդ. Սլովակիայի (թիվ 8227/04)

15 սեպտեմբեր, 2009 թ.

Առաջին գանգատաբերը 2001 թվականին թողել էր ամուսնուն և քրեական բողոք ներկայացրել նրա դեմ իր և իր երեխաների (1986, 1988 և 1989 թվականներին ծնված) նկատմամբ դաժան և անմարդկային վերաբերմունք դրսևորելու և դուստրերից մեկի նկատմամբ սեռական բռնություն կատարելու առնչությամբ: Ամուսինը երկու տարի անց դատապարտվել էր բռնության և սեռական ոտնձգության համար: Ամուսնուն իրենց տնից հեռանալու կարգադրություն տալու վերաբերյալ կնոջ միջնորդությունը, սակայն մերժվել էր, քանի որ դատարանը վճռել էր, որ իրավասու չէ սահմանափակել ամուսնու՝ զույթից օգտվելու իրավունքը (կինն իրավունք ուներ այնտեղ բնակվելու՝ ամուսնու իրավունքը դադարեցնել միայն ամուսնալուծվելուց հետո): Առաջին գանգատաբերը և նրա երեխաները, այսպիսով, ստիպված էին հեռանալ ընկերներից և ընտանիքից, իսկ երեխաներից երկուսը ստիպված էին փոխել դպրոցը: Նրանք բողոքում էին, թե իշխանություններն իրենց համարժեքորեն չեն պաշտպանել ընտանեկան բռնությունից:

Դատարանը վճռեց, որ Սլովակիան առաջին գանգատաբերին և իր երեխաներին չի ընձեռել իրատապ պաշտպանություն ամուսնու բռնությունից, որով **խախտել է Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածը** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) և **8-րդ հոդվածը** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք): Դատարանը նկատեց, որ հաշվի առնելով ներկայացված բողոքների լրջությունը և բնույթը, առաջին գանգատաբերին և երեխաներին պաշտպանությունն անհրաժեշտ էր եղել անհապաղ, այլ ոչ՝ մեկ կամ երկու տարի անց: Բացի դրանից, առաջին գանգատաբերն իրավունք չէր ունեցել դիմել ամուսնու բնակության իրավունքը դադարեցնելու միջնորդությամբ այնքան ժամանակ, քանի դեռ ամուսնալուծությունը վերջնականապես չէր հաստատվել 2002 թվականի մայիսին, կամ՝ դիմել ամուսնական տնից նախկին ամուսնուն հեռացնելու կարգադրություն արձակելու խնդրանքով այնքան ժամանակ, քանի դեռ 2003 թվականի հունվարին չէր փոխվել օրենքը: Ուստի, գանգատաբերը միջանկյալ այդ ժամանակահատվածում մնացել էր առանց իր կամ երեխաների համար արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի:

Eremia and Others ընդդ. Սլովակիայի Հանրապետության

28 մայիս, 2013 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Խտրականության արգելքը» ենթավերնագրի ներքո:

Rumor ընդդ. Իտալիայի

27 մայիս, 2014 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Խտրականության արգելք» ենթավերնագրի ներքո:

M.G. ընդդ. Թուրքիայի (թիվ 646/10)

22 մարտ, 2016 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Խտրականության արգելք» ենթավերնագրի ներքո:

Talpis ընդդ. Իտալիայի

2 մարտ, 2017 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Կյանքի իրավունք» ենթավերնագրի ներքո:

Balışan ընդդ. Ռումինիայի

23 մայիս, 2017 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Խտրականության արգելք» ենթավերնագրի ներքո:

Ընթացքի մեջ գտնվող գանգատ

Munteanu ընդդ. Մոլդովայի Հանրապետության (թիվ 34168/11)

Գանգատի մասին Մոլդովայի Կառավարությունը ծանուցվել է 2012 թվականի հունվարի 3-ին

Գանգատաբերները մայր և որդի են: Առաջին գանգատաբերի ամուսնու կողմից աշխատանքը կորցնելուց կարճ ժամանակ անց ամուսինը զբաղվել էր հարբեցողությամբ, սկսել բռնություն գործադրել գանգատաբերների նկատմամբ, և այլոհու գնելու նպատակով իրեր վաճառել տնից: 2007 թվականին նա դաժան ծեծի էր ենթարկել առաջին գանգատաբերին, որից հետո վերջինս երեք շաբաթ բուժվել էր հիվանդանոցում: Դրանից հետո շարունակվել էր բռնությունը՝ թե՛ խոսքային, թե՛ ֆիզիկական: Երկրորդ գանգատաբերը նույնպես կանոնավոր ծեծվել և վիրավորվել էր, և հաճախ գնում էր ընկերների տները դպրոցին նախապատրաստվելու կամ պարգապես տան սկանդալներից հանգստանալու և իր նկատմամբ հետագա բռնությունից խուսափելու համար: Գանգատաբերները բողոքում են, մասնավորապես, թե իշխանությունները հանդուրժել են առաջին գանգատաբերի ամուսնու կատարած բռնությունը, և չկիրարկելով պաշտպանության մասին կարգադրությունը, խրախուսել են նրա անպատժելիության զգացումը: Նրանք գանգատվում են նաև իշխանությունների կողմից կանանց նկատմամբ խտրականությունից:

Դատարանը գանգատի մասին ծանուցել է Մոլդովայի Կառավարությանը և հարցեր ուղղել կողմերին Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), 8-րդ հոդվածի (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք), 13-րդ հոդվածի (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք) և 14-րդ հոդվածի (խտրականության արգելք) ներքո:

Udalova ընդդ. Ռուսաստանի (թիվ 20289/10)

Գանգատի մասին Ռուսաստանի Կառավարությունը ծանուցվել է 2015 թվականի սեպտեմբերի 3-ին

Գանգատաբերը պնդում է, մասնավորապես, թե իշխանությունները չեն կատարել ամուսնու կողմից իր նկատմամբ ընտանեկան բռնության վերաբերյալ իր բողոքը քննելու պարտավորությունը:

Դատարանը գանգատի մասին ծանուցել է Ռուսաստանի Կառավարությանը և հարցեր ուղղել կողմերին Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), 6-րդ հոդվածի (արդար դատաքննության իրավունք), 8-րդ հոդվածի (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք) և 13-րդ հոդվածի (արդյունավետ իրավական պաշտպանության միջոցի իրավունք) ներքո:

Ընտանեկան բռնությանն առնչվող բողոքների քննության անբավարարության վերաբերյալ գանգատներ

E.M. ընդդ. Ռումինիայի (թիվ 43994/05)

30 հոկտեմբեր, 2012 թ.

Գանգատաբերը պնդում է, մասնավորապես, թե իր մեկուկես տարեկան դստեր ներկայությամբ կատարված ընտանեկան բռնության վերաբերյալ իր քրեական բողոքի քննությունը չի եղել արդյունավետ: Ռումինիայի դատարանները մերժել են գանգատաբերի բողոքն այն հիմքով, թե նրա պնդումներն ամուսնու կողմից բռնության ենթարկված լինելու վերաբերյալ չեն հաստատվել:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ դատավարական մասով, և արձանագրեց, որ քննությունը կատարվել է այնպես, որ գանգատաբերին չի ընձեռվել 3-րդ հոդվածով պահանջվող արդյունավետ պաշտպանությունը: Դատարանը նկատեց, մասնավորապես, որ առաջին բողոքը ներկայացնելիս գանգատաբերն իր և դստեր համար իշխանություններից խնդրել էր աջակցություն և պաշտպանություն ամուսնու ագրեսիվ պահվածքից: Չնայած այն փաստին, որ իրավական դաշտով նախատեսվում էր համագործակցություն իրավասու տարբեր մարմինների միջև, ինչպես նաև՝ ոչ դատական միջոցներ ընտանեկան բռնությունը բացահայտելու և դրա առնչությամբ քայլերի կատարումն ապահովելու ուղղությամբ, և չնայած որ տրված բժշկական տեղեկանքն առերևույթ ապացուցում էր գանգատաբերի պնդումները, գործի կյուրերով չէր հաստատվում այդ կապակցությամբ որևէ քայլ ձեռնարկած լինելու փաստը:

Valiuliené ընդդ. Լիտվայի

26 մարտ, 2013 թ.

Այս գործը վերաբերում էր ընտանեկան բռնությունից տուժած մի կնոջ գանգատին առ այն, որ իշխանությունները չեն քննել դաժան կամ անմարդկային վերաբերմունքի մասին իր բողոքները և պատասխանատուության ենթարկել իր զուգընկերոջը:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), և արձանագրեց, որ տվյալ գործով իրականացված գործողությունները և քրեաիրավական մեխանիզմների կիրառության եղանակը գանգատաբերին չեն ընձեռել համարժեք պաշտպանություն ընտանեկան բռնության արարքներից: Մասնավորապես, քրեական քննության մեջ եղել էին ձգձգումներ, և դատախազը որոշում էր կայացրել քննությունը կարճելու մասին:

D.P. ընդդ. Լիտվայի (թիվ 27920/08)

22 հոկտեմբեր, 2013 թ. (գանգատը ցուցակից հանելու մասին որոշում)

Գանգատաբերն ամուսնացել էր 1989 թվականին: Այս, 2001 թվականին, զույգն ամուսնալուծվել էր: Նրանք ունեին չորս երեխա (ծնված 1988, 1990, 1992 և 2000 թվականներին): Գանգատաբերը բողոքում էր, մասնավորապես, որ իրեն և երեք ավագ երեխաներին դիտավորյալ և կանոնավոր կերպով ծեծելու համար իր նախկին ամուսնու նկատմամբ իրականացված քրեական վարույթը ձգձգվել էր, և գործը չէր քննվել ողջամիտ ժամկետում: Նա պնդում էր, թե դրա հետևանքով լրացել էր քրեական հետապնդում իրականացնելու վաղեմության ժամկետը, իսկ իր նախկին ամուսինը չէր ստացել պատշաճ պատիժ դատարանի կողմից:

Հաշտության համաձայնության հասնելու փորձերի ձախողումից հետո Լիտվայի Կառավարությունը 2012 թվականի սեպտեմբերին տեղեկացրեց Դատարանին, որ առաջարկում են միակողմանի հայտարարություն անել գանգատում նշված՝ ընտանեկան բռնությունը կանխելու՝ պետության պարտավորությունը չկատարելու խնդիրը լուծելու առնչությամբ: Հաշվի առնելով Եվրոպական դատարանի նախադեպային պրակտիկան և տվյալ գործի հանգամանքները, Կառավարությունն ընդունում էր, մասնավորապես, որ տվյալ գործով քրեաիրավական մեխանիզմների կիրառությունը վարույթի մասով թերի էր և ընդհուպ առաջացրել էր Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածով պետության վրա դրված պոզիտիվ պարտավորությունների (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) խախտում: Հաշվի առնելով Կառավարության հայտարարության պայմանները և դրանում ստանձնած պարտավորությունների

կատարումն ապահովելու եղանակները, Դատարանը որոշեց Կոնվենցիայի 37-րդ հոդվածի (գանգատը ցուցակից հանելը) համաձայն **իր կողմից քննվող գործերի ցուցակից հանել տվյալ գանգատը:**

D.M.D. ընդդ. Ռումինիայի (թիվ 23022/13)

3 հոկտեմբեր, 2017 թ.¹

Տե՛ս ստորև՝ «Արդար դատաքննության իրավունք» ենթավերնագրի ներքո:

Արտաքսման դեպքում ընտանեկան բռնության ենթարկվելու ռիսկի վերաբերյալ գանգատներ

N. ընդդ. Շվեդիայի (թիվ 23505/09)

20 հուլիս, 2010 թ.

Գանգատաբերը, ով Աֆղանստանի քաղաքացի էր, 2004 թվականին ամուսնու հետ ժամանել էր Շվեդիա: Ապաստանի վերաբերյալ նրանց դիմումները մի քանի անգամ մերժվել էին: 2005 թվականին գանգատաբերը բաժանվել էր ամուսնուց: 2008 թվականին ամուսնալուծության մասին նրա հայցը մերժվել էր Շվեդիայի դատարանների կողմից՝ այն հիմքով, որ վերջիններս չունեին ամուսնությունը լուծելու իրավասություն, քանի որ հայցվորը երկրում չունեի օրինական կացության կարգավիճակ: Ամուսինը դատարանին տեղեկացրել էր, որ ինքը դեմ է ամուսնալուծությանը: Այդ ընթացքում գանգատաբերը խնդրել էր Շվեդիայի միգրացիայի խորհրդին վերանայել իր դիմումը և կասեցնել իր արտաքսումը՝ պնդելով, թե Աֆղանստանում իր համար առաջանալու էր մահապատժի ենթարկվելու ռիսկ, քանի որ հարաբերությունների մեջ մտնելով շվեդ տղամարդու հետ՝ ինքն ունեցել էր արտաամուսնական կապեր, և թե իր ընտանիքը հրաժարվելու էր իրենից, սակայն Շվեդիայի միգրացիայի խորհուրդը մերժել էր դիմումը:

Դատարանը վճռեց, որ Շվեդիայից Աֆղանստան գանգատաբերի **արտաքսումը կառաջացնի Կոնվենցիայի 3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի կամ պատժի արգելք), և արձանագրեց, որ տվյալ գործի առանձնահատուկ հանգամանքներում առկա էին լուրջ հիմքեր՝ հավաստելու համար, որ Աֆղանստան արտաքսվելու դեպքում կնոջ համար ծագելու էին ամուսնու, նրա ազգականների, կնոջ ազգականների և աֆղանական հասարակության կողմից վրեժխնդրության պատժիչ գործողությունների տարաբնույթ հանրագումարային ռիսկեր, որոնք տեղավորվում էին 3-րդ հոդվածի շրջանակի մեջ: Դատարանը նշեց, մասնավորապես, որ այն փաստը, որ գանգատաբերը ցանկանում էր ամուսնալուծվել ամուսնուց և այլևս չէր ցանկանում ապրել նրա հետ, կարող էր կյանքի համար վտանգավոր ծանր հետևանքների բերել: Եվ իսկապես, «Անձի կարգավիճակի մասին» 2009 թվականի ապրիլի շիայական օրենքը կանանցից պահանջում էր հնազանդվել ամուսինների սեռական պահանջներին և առանց թույլտվության դուրս չգալ տնից: Չեկոյցներով հաստատվում էր նաև, որ աֆղանստանցի կանանց մոտ 80%-ը կրում էին ընտանեկան բռնության հետևանքներ, իսկ իշխանություններն այդ գործողություններն համարում էին օրինաչափ և ուստի չէին իրականացնում քրեական հետապնդում: Եվ վերջապես, ոստիկանությանը կամ դատարան դիմելու համար կինը ստիպված էր հաղթահարել հասարակական նախատիկքը, որը վերաբերում էր առանց արական սեռի օրինական ներկայացուցչի տնից դուրս ելող կանանց: Վիճակագրությամբ և միջազգային զեկոյցներով հաստատվող համընդհանուր ռիսկը չէր կարող հաշվի չառնվել:

¹ Այս դատավճիռն օրինական ուժ կստանա [Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի](#) 44-րդ հոդվածի 2-րդ մասում (դատավճիռների օրինական ուժի մեջ մտնելը) նշված հանգամանքներում:

Արդար դատաքննության իրավունքը (Կոնվենցիայի 6-րդ հոդված)

Wasiewska ընդդ. Լեհաստանի

Դեկտեմբեր, 2014 թ. (որոշում գանգատի ընդունելիության մասին)

1997 թվականին գանգատաբերը և նրա ամուսինն ամուսնալուծվել էին: Նախքան ամուսնալուծվելը գանգատաբերի նախկին ամուսինը նրան դուրս էր շարտել իրենց բնակարանից: Նա փոխել էր կողպեքը և գանգատաբերին զրկել բնակարան մուտք գործելու և իրեն, դստերը և թոռնուհուն պատկանող անձնական իրերը վերցնելու հնարավորությունից: Գանգատաբերը բողոքում էր, մասնավորապես, թե իշխանություններն ի կատար չեն անել իրենց իսկ դատական ակտերը, որոնց համաձայն նախկին ամուսինը պետք է վտարվեր կնոջը պատկանող տնից: Կինը նաև գանգատվում էր, թե ինքը զրկված է քրեական քննություն հարուցելու հնարավորությունից նախկին ամուսնու նկատմամբ, ով իր համար անհնար էր դարձրել բնակարանում թողնված իրերից և բուն բնակարանից օգտվելը:

Դատարանը համարեց, որ բնակարանից նախկին ամուսնուն վտարելու մասին դատական ակտի՝ իշխանությունների կողմից չկատարվելու վերաբերյալ գանգատաբերի բողոքը ենթակա է քննության Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի (արդար դատաքննության իրավունք) ներքո: Արձանագրելով, որ գանգատաբերն այդ մասով չի սպառել ներպետական ատյանները, Եվրոպական դատարանն **անընդունելի** ճանաչեց այդ գանգատը Կոնվենցիայի 35-րդ հոդվածի (ընդունելիության չափանիշներ) համաձայն: Դատարանը որոշեց **անընդունելի** ճանաչել (ակնհայտորեն չհիմնավորված լինելու հիմքով) գանգատի մնացած մասը:

D.M.D. ընդդ. Ռումինիայի (թիվ 23022/13)

3 հոկտեմբեր, 2017 թ.²

Տվյալ գործը վերաբերում էր ընտանեկան բռնության հիմքով գանգատաբերի կողմից հոր դեմ հարուցված վարույթին: Այդ վարույթը տևել էր ավելի քան 8 տարի՝ ավարտվելով երեխայի նկատմամբ ֆիզիկական և հոգեկան բռնություն գործադրելու մեղադրանքով հոր նկատմամբ մեղադրական դատավճռի արձակմամբ: Գանգատաբերը բողոքում էր, թե այդ վարույթն անարդյունավետ է եղել, և թե իրեն չի տրամադրվել վնասի փոխհատուցում: Մասնավորապես, ներպետական դատարանները վերջին ատյանում որոշել էին, որ պարտավոր չեն քննարկել փոխհատուցման հարցը, քանի որ նա և դատախազն ավելի ցածր դատական ատյաններում չէին ներկայացրել նման միջնորդություն:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), քանի որ բռնության վերաբերյալ բողոքի քննությունը չափազանց երկար էր տևել և զուգակցվել էր այլ լուրջ թերություններով: Այս առումով Դատարանը վերհիշեց, մասնավորապես, որ Պայմանավորվող պետությունները պետք է ձգտեն պաշտպանել երեխաների արժանապատվությունը, և որ գործնականում դրա համար պահանջվում է համարժեք իրավական դաշտ երեխաներին ընտանեկան բռնությունից պաշտպանելու համար: Այս դատավճռում Դատարանը վճռեց նաև, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **6-րդ հոդվածի 1-ին մասի խախտում** (արդար դատաքննության իրավունք), քանի որ ներպետական դատարաններն ըստ էության քննության չեն անել գանգատաբերի բողոքն իրեն փոխհատուցում չտրամադրելու վերաբերյալ, չնայած որ ներպետական օրենքում հստակորեն ամրագրված էր, որ նրանք պարտավոր էին փոխհատուցման հարցով որոշում կայացնել, եթե գործը վերաբերում էր անչափահասի, անգամ տուժողի կողմից համապատասխան պաշտոնական միջնորդության բացակայության պարագայում:

² Այս դատավճիռն օրինական ուժ կստանա [Մարդու իրավունքների Եվրոպական կոնվենցիայի](#) 44-րդ հոդվածի 2-րդ մասում (դատավճիռների օրինական ուժի մեջ մտնելը) նշված հանգամանքներում:

Անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունքը (Կոնվենցիայի 8-րդ հոդված)

Բռնություն վերապրած երեխայի տեղավորումը

Y.C. ընդդ. Սիացյալ Թագավորության (թիվ 4547/10)

13 մարտ, 2012 թ.

Գանգատաբերը և նրա մի քանի տարիների զուգընկերը որդի էին ունեցել 2001 թվականին: 2003 թվականին ծնողների միջև «ալկոհոլի հողի վրա» տեղի ունեցած միջադեպի պատճառով ընտանիքն հայտնվել էր սոցիալական ծառայությունների ուշադրության կենտրոնում: Հետագայում արձանագրվել էին ընտանեկան բռնության և ալկոհոլի չարաշահման դեպքեր, որոնք առավել սրվել էին 2007 թվականի տարեվերջից, երբ ոստիկանությունը մի քանի անգամ ահազանգով ներկայացել էր ընտանիքի տուն: 2008 թվականի հունիսին տեղի իրավասու մարմինն արտակարգ պաշտպանության որոշում էր ստացել այն բանից հետո, երբ տղան մարմնական վնասվածք էր ստացել ծնողների միջև բռնությամբ զուգորդված հերթական վեճի ընթացքում: Երեխայի խնամքի վարույթն ավարտվել էր նրանով, որ որոշում էր կայացվել երեխային որդեգրման հանձնելու մասին: Գանգատաբերը գանգատվում էր, թե իրեն որպես որդու միակ խնամատար դիտարկելու մասին միջնորդության մերժումը դատարանների կողմից և երեխային որդեգրման հանձնելու ժամանակ ոչ բոլոր վերաբերելի հանգամանքներն հաշվի առնելը խախտել են Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածով (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք) նախատեսված իր իրավունքները:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի **չի ունեցել Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք)՝ արձանագրելով, որ որդեգրման հանձնելու որոշում կայացնելու հիմքերը բավարար և վերաբերելի էին եղել, և որ գանգատաբերին ընձեռվել էին իր փաստարկները ներկայացնելու բոլոր հնարավորությունները՝ նրան լիովին ներգրավելով որոշման կայացման գործընթացին: Դատարանն արձանագրեց, մասնավորապես, որ տվյալ դեպքի նախապատմության և հաշվետվությունների լույսի ներքո ըստ երևույթին ոչ խելամիտ չէր թվում Կոնվենցիայի դատարանի դատավորի այն դիրքորոշումը, թե հավանական էր գանգատաբերի՝ հոր հետ հարաբերությունների վերականգնումը, որը ռիսկ էր ստեղծում երեխայի բարօրության համար: Հետևապես, թեպետ երեխայի լավագույն շահերից էր բխում հնարավորության դեպքում ընտանեկան կապերի պահպանումը, տվյալ գործով պարզ էր, որ այդ նկատառումից ավելի ծանրակշիռ էր ապահով և անվտանգ միջավայրում երեխայի զարգացումն ապահովելու կարիքը: Այս առումով Եվրոպական դատարանն արձանագրեց, մասնավորապես, որ արվել էին ընտանիքը վերականգնելու փորձեր՝ օժանդակություն ցուցաբերելով ալկոհոլի չարաշահման խնդրի լուծմանը և ծնողավարմանը: Երբ գանգատաբերը տեղեկացրել էր, որ բաժանվել է երեխայի հորից, նրան տրամադրվել էին ընտանեկան բռնության դեպքում հասանելի օժանդակության ծառայություններին դիմելու մանրամասները: Այնուհանդերձ, նա ըստ երևույթին չէր դիմել այդ օժանդակության ծառայություններին՝ հետագայում նաև հաշտվելով երեխայի հոր հետ:

Անձի ֆիզիկական և հոգեբանական անձեռնմխելիությունը պաշտպանելու՝ պետության պարտականությունը

Bevacqua and S. ընդդ. Բուլղարիայի

12 հունիս, 2008 թ.

Առաջին գանգատաբերը, ով պնդում էր, թե պարբերաբար ծեծի է ենթարկվել ամուսնու կողմից, թողել էր վերջինիս և ամուսնալուծվելու հայց ներկայացրել՝ իր հետ վերցնելով եռամյա որդուն (երկրորդ գանգատաբերին): Այնուհանդերձ, նա պնդում էր, թե ամուսինը շարունակում է ծեծել իրեն: Նա որդու հետ միասին չորս օր մնացել էր բռնության ենթարկված կանանց համար գործող ապաստարանում, սակայն ենթադրաբար իրեն զգուշացրել էին, թե կարող է քրեական հետապնդման ենթարկվել տղային առևանգելու համար, որից հետո դատարանն երեխայի համատեղ խնամքի

մասին որոշում էր կայացրել, որը կնոջ ասելով ամուսինը չէր կատարում: Մարմնական վնասվածք պատճառելու հիմքով ամուսնու դեմ բողոք ներկայացնելը, ըստ նրա պնդումների, լրացուցիչ բռնության տեղիք էր տվել: Երեխայի խնամքի միջանկյալ միջոցներ կիրառելու մասին կնոջ միջնորդություններն առաջնահերթ չէին համարվել, և միայն մեկ տարի անց, երբ ամուսնալուծության մասին որոշում էր կայացվել, երեխան վերջապես հանձնվել էր կնոջ խնամքին: Հաջորդ տարվա ընթացքում նա կրկին ծեծի էր ենթարկվել նախկին ամուսնու կողմից, և քրեական հետապնդում իրականացնելու մասին նրա միջնորդությունները մերժվել էին այն հիմքով, թե դա «անձնական խնդիր է», որը ենթակա է մասնավոր մեղադրանքի կարգով հետապնդման:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի խախտում (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք)՝ հաշվի առնելով այն հանրագումարային ազդեցությունը, որն առկա էր, քանի որ գանգատաբերների և որ ամենակարևորն է՝ երկրորդ գանգատաբերի բարօրության վրա բացասաբար ազդող իրավիճակում ներպետական դատարաններն անհապաղ չէին կիրառել երեխայի խնամքի միջանկյալ միջոցներ, և նույն ժամանակահատվածում իրավասու մարմինները բավարար միջոցներ չէին ձեռնարկել՝ արձագանքելու համար առաջին գանգատաբերի նախկին ամուսնու վարքագծին: Դատարանը գտավ, որ դա հավասարազոր էր գանգատաբերներին աջակցություն չցուցաբերելուն, որը հակասում էր Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածով պետության վրա դրված՝ անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգումն ապահովելու պոզիտիվ պարտավորություններին: Դատարանն ընդգծեց, մասնավորապես, որ վեճն «անձնական խնդիր» համարելն անհամատեղելի էր գանգատաբերի ընտանեկան կյանքը պաշտպանելու՝ իշխանությունների պարտավորության հետ:

E.S. and Others ընդդ. Սլովակիայի (թիվ 8227/04)

15 սեպտեմբեր, 2009 թ.

Տե՛ս վերը՝ «Խոշտանգման և անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք» ենթավերնագրի ներքո:

A. ընդդ. Խորվաթիայի (թիվ 55164/08)

14 հոկտեմբեր, 2010 թ.

Գանգատաբերը նշել էր, թե իր նախկին ամուսինը (ով տառապում էր հետտրավմատիկ սթրեսային խանգարմամբ, պարանոյայով, տագնապայնությամբ և էպիլեպսիայով) տարիներ շարունակ ֆիզիկական բռնության էր ենթարկել իրեն՝ պատճառով մարմնական վնասվածքներ և ստեղծելով մահվան վտանգ, ընդ որում՝ պարբերաբար բռնության էր ենթարկել իրեն անչափահաս դստեր ներկայությամբ: Գանգատաբերը թաքնվել էր ամուսնուց և միջնորդել, որպեսզի դատարանը որոշում կայացնի՝ նախկին ամուսնուն արգելելով հետամտել կամ սպառնալ իրեն: Միջնորդությունը մերժվել էր այն հիմքով, թե կինը չէր հիմնավորել իր կյանքին սպառնացող անմիջական վտանգի առկայությունը:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել **Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք), քանի որ Խորվաթիայի իշխանություններն ի կատար չէին անել գանգատաբերին պաշտպանելու կամ նախկին ամուսնու հոգեբուժական խնդիրներին (քանի որ ըստ երևույթին դրանք էին բռնի վարքի պատճառը) արձագանքելու նպատակով դատարանների կայացրած որոշումներով նախատեսված միջոցառումներից շատերը: Պարզ չէր նաև, թե արդյոք նա ստացել էր որևէ հոգեբուժական օգնություն: Դատարանն **անընդունելի ճանաչեց Կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածի ներքո ստացված գանգատը** (խտրականության արգելք)՝ մասնավորապես այն հիմքով, որ գանգատաբերը չէր ներկայացրել բավարար ապացույցներ (օրինակ՝ զեկույցներ կամ վիճակագրություն), որպեսզի ապացուցեր, որ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ուղղությամբ Խորվաթիայի որդեգրած միջոցառումները կամ գործելակերպը կամ այդ միջոցառումների կամ գործելակերպի հետևանքներն ունեցել էին խտրական բնույթ:

Hajduovà ընդ. Սլովակիայի

30 նոյեմբեր, 2010 թ.

Գանգատաբերը բողոքում էր, մասնավորապես, թե ներպետական իրավասու մարմինները չեն կատարել օրենքով սահմանված իրենց պարտավորությունը և իր նախկին ամուսնուն ազատությունից չէին զրկել հոգեբուժական հաստատությունում այն բանից հետո, երբ վերջինս մեղադրական դատավճռով դատապարտվել էր նրա նկատմամբ բռնություն և սպառնալիքներ գործադրելու համար:

Դատարանը վճռեց, որ գանգատաբերի նախկին ամուսնու վարքագծին ի պատասխան բավարար միջոցների բացակայությունը, մասնավորապես՝ մեղադրական դատավճռի արձակումից հետո նրան հոգեբուժական հաստատությունում ազատությունից զրկելու մասին որոշում չկայացնելը ներպետական դատարանների կողմից հավասարազոր էին եղել **Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածով պետության պոզիտիվ պարտավորությունների խախտման** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք): Եվրոպական դատարանը նկատեց, մասնավորապես, որ թեպետ նրա նախկին ամուսնու բազմիցս հնչեցրած սպառնալիքները երբևէ իրականություն չէին դարձել, դրանք բավարար էին, որպեսզի բացասաբար ազդեն գանգատաբերի հոգեբանական անձեռնմխելիության և բարօրության վրա և առաջացնեն պետության պոզիտիվ պարտավորություններ 8-րդ հոդվածի ներքո:

Kalucza ընդ. Յունգարիայի

24 ապրիլ, 2012 թ.

Գանգատաբերն իր կամքին հակառակ բնակարանը կիսում էր բռնարար քաղաքացիական ամուսնու հետ՝ սպասելով բնակարանի սեփականության իրավունքի առնչվող բազմաթիվ քաղաքացիա-իրավական վեճերի լուծմանը: Նա պնդում էր, մասնավորապես, թե Յունգարիայի իշխանությունները չեն պաշտպանել իրեն սեփական բնակարանում տեղի ունեցող մշտական ֆիզիկական և հոգեբանական բռնությունից:

Դատարանը եզրակացրեց, որ Յունգարիայի իշխանությունները չեն կատարել իրենց պոզիտիվ պարտավորությունները՝ **խախտելով Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածը** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք): Մասնավորապես, Դատարանն արձանագրեց, որ թեպետ գանգատաբերը քրեական բողոքներ էր ներկայացրել զուգընկերոջ դեմ իրեն պատճառված մարմնական վնասվածքների համար, քանիցս ներկայացրել էր իր հետ շփումը սահմանափակելու մասին որոշումներ և քաղաքացիական հայց էր ներկայացրել՝ պահանջելով զուգընկերոջը վտարել բնակարանից, իշխանությունները բավարար միջոցներ չէին ձեռնարկել նրան արդյունավետորեն պաշտպանելու ուղղությամբ:

Kowal ընդ. Լեհաստանի

18 սեպտեմբեր, 2012 թ. (որոշում գանգատի ընդունելիության մասին)

Գանգատաբերը Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք) ներքո գանգատվում էր, թե Լեհաստանը չի կատարել իրեն, կրտսեր եղբորը և իրենց մորն ընտանեկան բռնությունից պաշտպանելու պոզիտիվ պարտավորությունը՝ չձեռնարկելով որևէ քայլ ընտանիքի բնակարանից հորը հեռացնելու մասին դատական որոշումն ի կատար ածելու ուղղությամբ: Գանգատաբերը պնդում էր նաև, թե դրա հետևանքով ինքը և ընտանիքը շարունակել էին կրել հոր բռնի վարքագծի հետևանքները, չնայած որ դատարանը որոշում էր կայացրել նրա՝ բնակարանից հեռանալու մասին:

Դատարանը Կոնվենցիայի 35-րդ հոդվածի համաձայն (ընդունելիության չափանիշներ) **անընդունելի** ճանաչեց գանգատը (ակնհայտորեն անհիմն լինելու պատճառով): Յաշվի առնելով գործի հանգամանքներն ամբողջության մեջ՝ Դատարանը համարեց, որ չի կարելի եզրակացնել, թե գանգատաբերի հոր վարքագծի նկատմամբ իշխանությունների արձագանքն ակնհայտորեն անհամարժեք էր եղել կատարված հանցագործությունների ծանրությանը: Ավելին, չէր կարելի ասել, թե գործով կայացված որոշումները չէին կարող կանխարգելող կամ խափանող ազդեցություն ունենալ իրավախախտի վարքագծի վրա: Նմանապես, Դատարանը չվճռեց, որ իշխանությունները չեն դիտարկել գանգատաբերի իրավիճակը և հոր կատարած

ընտանեկան բռնությունն ամբողջության մեջ և համարժեքորեն չեն արձագանքել իրավիճակին, օրինակ՝ իրականացնելով ընտանեկան բռնության առանձին դեպքերին վերաբերող բազմաթիվ վարույթներ:

Irene Wilson ընդդ. Միացյալ Թագավորության

23 հոկտեմբեր, 2012 թ. (որոշում գանգառի ընդունելիության մասին)

Ընտանեկան բռնությունից տուժած անձը տվյալ գործով գանգատվում էր առ այն, թե ինչպես են ներպետական իրավասու մարմիններն իր ամուսնու նկատմամբ քրեական վարույթ իրականացրել ծանր մարմնական վնասվածք պատճառելու համար, պնդելով նաև, թե ամուսնու նկատմամբ նշանակված և պայմանականորեն չկիրառված պատիժը չափազանց մեղմ է եղել:

Դատարանը Կոնվենցիայի 35-րդ հոդվածի համաձայն (ընդունելիության չափանիշներ) **անընդունելի** ճանաչեց գանգառը (ակնհայտորեն անհիմն լինելու պատճառով)՝ արձանագրելով, որ Յուլեսիային Իռլանդիայի իշխանությունները չէին թերացել Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք) ներքո գանգատաբերի իրավունքները պաշտպանելու՝ իրենց պարտականությունների կատարման մեջ: Դատարանը նշեց, մասնավորապես, որ գանգատաբերն ընդամենը մեկ բողոք էր ներկայացրել իշխանությունների ուշադրությանը, և այդ միջադեպն անհապաղ քննվել էր, ամուսինը՝ ձերբակալվել և մեղադրվել, իսկ քրեական վարույթը՝ իրականացվել պատշաճ արագությամբ: Գանգատաբերը բռնության վերաբերյալ որևէ այլ կոնկրետ գանգառ Դատարանին չէր ներկայացրել:

Eremia and Others ընդդ. Սուդովայի Հանրապետության

28 մայիս, 2013 թ.

Տե՛ս ստորև՝ «Խտրականության արգելքը» ենթավերնագրի ներքո:

Խտրականության արգելքը (Կոնվենցիայի 14-րդ հոդված)

Opuz ընդդ. Թուրքիայի

9 հունիս, 2009 թ.

Գանգատաբերը և իր մայրը երկար տարիներ հարձակումների էին ենթարկվել և սպառնալիքներ ստացել գանգատաբերի ամուսնու կողմից, որոնց հետևանքով երկու կանայք տարբեր առիթներով ստացել էին կյանքի համար վտանգավոր մարմնական վնասվածքներ: Բացառությամբ մեկ դեպքի, նրա նկատմամբ քրեական հետապնդում չէր իրականացվել՝ երկու կանանց կողմից բողոքները հետ վերցնելու հիմքով, չնայած նրանց տված բացատրություններում նշված էր եղել, որ դա արել էին ամուսնու ճնշումների և սպանելու սպառնալիքների ազդեցության ներքո: Հետագայում նա յոթ անգամ դանակահարել էր կնոջը, որի համար նրա նկատմամբ նշանակվել էր մոտ 385 եվրոյի համարժեք տուգանք, որը նա պետք է վճարեր մաս առ մաս: Երկու կանայք բազմաթիվ բողոքներ էին ներկայացրել՝ պնդելով, որ իրենց կյանքը վտանգված է: Ամուսինն հարցաքննվել և ազատ էր արձակվել: Ի վերջո, երբ երկու կանայք փորձել էին տեղափոխվել բնակության այլ վայր, ամուսինը կրակել և սպանել էր զոքանչին՝ պնդելով, թե սասանված էր իր պատիվը: Նա սպանության համար դատապարտվել էր ցմահ ազատազրկման, սակայն ազատ էր արձակվել մինչև իր վերաքննիչ բողոքի քննության ավարտը, որի ընթացքում կինը պնդում էր, թե նա շարունակում է սպառնալ իրեն:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **2-րդ հոդվածի խախտում** (կյանքի իրավունք)՝ գանգատաբերի մոր սպանության մասով, և Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ գանգատաբերին պաշտպանելու պարտականության՝ պետության կողմից չկատարման մասով: Դատարանն արձանագրեց, որ Թուրքիան չի ներդրել և իրագործել ընտանեկան բռնությունը պատժող և տուժողներին պաշտպանող համակարգ: Իշխանություններն անգամ չէին կիրառել պաշտպանության առկա միջոցները և կարճել էին վարույթը որպես «ընտանեկան խնդիր»՝ արհամարհելով բողոքները հետ վերցնելու պատճառները: Պետք է գոյություն ունեցած լինել իրավական համակարգ, որում հնարավոր կլինել քրեական վարույթ իրականացնել՝ ի հեճուկս բողոքները հետ վերցնելու հանգամանքի:

Դատարանը նաև վճռեց, ընդ որում՝ ընտանեկան բռնության գործով առաջին անգամ, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **14-րդ հոդվածի խախտում** (խտրականության արգելք)՝ **2-րդ և 3-րդ հոդվածների համակցությամբ**. Դատարանն արձանագրեց, որ ընտանեկան բռնության հետևանքները կրողներն հիմնականում կանայք էին, մինչդեռ ընդհանուր և դատաիրավական պասիվությունը Թուրքիայում ստեղծում էր դրա համար նպաստավոր միջավայր: Գանգատաբերի և իր մոր կրած բռնությունը, ուստի, կարող էր համարվել գենդերահեն բռնություն, որը պարունակում էր խտրականություն կանանց նկատմամբ: Չնայած վերջին տարիներին Թուրքիայի Կառավարության իրականացրած բարեփոխումներին, դատաիրավական համակարգի ընդհանուր անարձագանքողականությունը և բռնարարների վայելած անպատժելիությունը՝ գանգատաբերի գործի օրինակով, վկայում էին այն մասին, որ իշխանությունները բավարար չափով հանձնառու չէին՝ պատշաճ գործողություններ կատարելու ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ուղղությամբ:

A. ընդդ. Խորվաթիայի (թիվ 55164/08)

14 հոկտեմբեր, 2010 թ.

Տե՛ս վերը՝ «Անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունքը» ենթավերնագրի ներքո:

Eremia and Others ընդդ. Սլովակիայի Հանրապետության

28 մայիս, 2013 թ.

Առաջին գանգատաբերը և իր երկու դուստրերը գանգատվում էին, թե Սլովակիայի իշխանությունները չեն պաշտպանում իրենց ամուսնու և հոր (ով ոստիկան էր) բռնի և բռնարար վարքագծից:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք) առաջին գանգատաբերի նկատմամբ, քանի որ իշխանությունները, իմանալով հանդերձ բռնության մասին, արդյունավետ միջոցներ չէին ձեռնարկել ամուսնու նկատմամբ գանգատաբերին ընտանեկան բռնությունից պաշտպանելու համար: Դատարանը վճռեց նաև, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **8-րդ հոդվածի խախտում** (անձնական և ընտանեկան կյանքի հարգման իրավունք) դուստրերի նկատմամբ, քանի որ չնայած ընտանիքի բնակարանում սեփական մոր նկատմամբ հոր բռնությանն ականատես լինելու վնասակար հոգեբանական հետևանքներին, քայլեր չէին ձեռնարկվել կամ գրեթե չէին ձեռնարկվել այդ վարքագծի կրկնությունը կանխելու ուղղությամբ: Ի վերջո, Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **14-րդ հոդվածի խախտում** (խտրականության արգելք)՝ **3-րդ հոդվածի համակցությամբ**, առաջին գանգատաբերի նկատմամբ, և եզրակացրեց, որ իշխանություններն իրենց գործողություններով ոչ միայն թերացել էին կամ ուշացրել էին նրա նկատմամբ բռնության դեմ պայքարը, այլ նաև՝ շարունակվող թողտվություն էին ցուցաբերել այդ բռնության նկատմամբ, որն առաջին գանգատաբերի՝ որպես կնոջ նկատմամբ խտրական վերաբերմունքի արտացոլում էր: Այս առումով Դատարանը նկատեց, որ Կանանց նկատմամբ բռնության, դրա պատճառների և հետևանքների հարցերով ՄԱԿ-ի հատուկ գեկուցողի եզրակացություններն ընդամենը հաստատում էին այն տպավորությունը, որ իշխանությունները լիովին չէին ըմբռնում ընտանեկան բռնության հիմնախնդրի ծանրությունը և մասշտաբը Սլովակիայի Հանրապետությունում և դրա խտրական ազդեցությունը կանանց վրա:

Տե՛ս նաև **B. ընդդ. Սլովակիայի Հանրապետության (թիվ 61382/09)** և **Mudric ընդդ. Սլովակիայի Հանրապետության**, դատավճիռները՝ 16 հուլիս, 2013 թ., **N.A. ընդդ. Սլովակիայի Հանրապետության (թիվ 13424/06)**, դատավճիռը՝ 24 սեպտեմբեր, 2013 թ., **T.M. and C.M. ընդդ. Սլովակիայի Հանրապետության**, դատավճիռը՝ 28 հունվար, 2014 թ.:

Rumor ընդդ. Իտալիայի

27 մայիս, 2014 թ.

Գանգատաբերը բողոքում էր, թե իշխանությունները չէին օժանդակել իրեն 2008 թվականի նոյեմբերին ընտանեկան բռնության ծանր դեպքից հետո և չէին պաշտպանել իրեն հետագա բռնությունից: Նա պնդում էր, մասնավորապես, թե նախկին

գուզրնկերոջ վրա չի դրվել հոգեբուժական բուժում ստանալու պարտավորություն, և թե՛ նա շարունակել է վտանգ սպառնալ թե՛ կնոջը, թե՛ երեխաներին: Նա նաև պնդում էր, թե ամուսնու տնային կալանքի համար ընտրված ընդունարանը, որը գտնվում էր իր տնից ընդամենը 15 կիլոմետր հեռավորության վրա, համարժեք չէր, և որ ինքը երկու անգամ ահաբեկվել էր ընդունարանի աշխատողների կողմից, որով խախտվել էր նախկին գուզրնկերոջ կողմից որևէ շփում արգելող դատական որոշումը: Ի վերջո, նա պնդում էր, թե այդ թերացումների պատճառն Իտալիայում ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի ոլորտի օրենսդրական դաշտի անբավարարությունն էր, և որ իր՝ որպես կնոջ նկատմամբ տեղի էր ունեցել խտրականություն:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի չի ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ **թե՛ առանձին վերցված, թե՛ Կոնվենցիայի 14-րդ հոդվածի համակցությամբ** (խտրականության արգելք):

Դատարանը վճռեց, որ Իտալիայի իշխանությունները ներդրել էին օրենսդրական շրջանակ, որն իրենց թույլ էր տալիս միջոցներ ձեռնարկել ընտանեկան բռնության մեղադրվող անձանց նկատմամբ, և որ այդ շրջանակն արդյունավետ էր այնպիսի հանցագործությունները կատարողներին պատժելու առումով, ինչպիսին կատարվել էր գանգատաբերի նկատմամբ, ինչպես նաև նրա ֆիզիկական անձեռնմխելիության դեմ ուղղված բռնի հարձակումների կրկնությունը կանխելու առումով:

M.G. ընդդ. Թուրքիայի (թիվ 646/10)

22 մարտ, 2016 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր գանգատաբերի ամուսնության ընթացքում նրա նկատմամբ տեղի ունեցած ընտանեկան բռնությանը, ամուսնալուծությունից հետո նրա հասցեին հնչեցված սպառնալիքներին և դրանց հաջորդած վարույթներին: Մասնավորապես, գանգատաբերը քննադատում էր ներպետական իշխանություններին իր նկատմամբ կատարված բռնությունը չկանխելու համար: Նա նաև բողոքում էր Թուրքիայում կանանց նկատմամբ բռնության հետ կապված մշտական և համակարգային խտրականությունից:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային և նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք)՝ արձանագրելով, որ Թուրքիայի իշխանությունների կողմից քրեական վարույթի իրականացման եղանակը չէր կարող համարվել 3-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխանող: Դատարանը նշեց, մասնավորապես, որ իշխանությունները որդեգրել էին պասիվ մոտեցում, քանզի քրեական վարույթը բացվել էր գանգատաբերի կողմից ամուսնու նկատմամբ բողոք ներկայացնելուց ավելի քան հինգ տարի վեց ամիս հետո, և որ վարույթն ըստ երևույթին դեռևս ընթացքի մեջ էր: Տվյալ գործով Դատարանը նաև վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **14-րդ հոդվածի խախտում** (խտրականության արգելք)՝ **3-րդ հոդվածի համակցությամբ**, և արձանագրեց, որ ամուսնալուծության պահից (2007 թվականի սեպտեմբերի 24) մինչև նոր (թիվ 6284) օրենքի 2012 թվականի մարտի 20-ին ուժի մեջ մտնելը գործող օրենսդրական դաշտը գանգատաբերի՝ որպես ամուսնալուծված անձի համար չէր երաշխավորում պաշտպանության միջոցներից օգտվելու հնարավորություն, ինչպես նաև նշեց, որ ազգային դատարաններին դիմելուց հետո երկար տարիներ նա ստիպված էր եղել ապրել՝ նախկին ամուսնու վարքագծի վախի մեջ:

Halime Kılıç ընդդ. Թուրքիայի

28 հունիս, 2016 թ.

Տվյալ գործը վերաբերում էր գանգատաբերի դստեր մահվանը, ով սպանվել էր իր ամուսնու կողմից, թեպետ ներկայացրել էր չորս բողոք և ստացել պաշտպանության երեք կարգադրություն և արգելք:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի **2-րդ հոդվածի խախտում** (կյանքի իրավունք) և **14-րդ հոդվածի խախտում** (խտրականության արգելք)՝ Կոնվենցիայի **2-րդ հոդվածի համակցությամբ**: Դատարանը վճռեց, մասնավորապես, որ ներպետական վարույթը չի համապատասխանել Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի պահանջներին՝ գանգատաբերի դստերը չընձեռելով պաշտպանություն: Չպատժելով նրա ամուսնուն իր դեմ արձակված կարգադրությունների պահանջները չկատարելու համար՝ ազգային իշխանությունները կարգադրությունները զրկել

Էին արդյունավետությունից՝ այդպե՛րպ ստեղծելով անպատժելիության միջավայր, որը նրան թույլ էր տվել բազմիցս մարմնական վնասվածքներ պատճառել կնոջը և չենթարկվել պատասխանատվության: Դատարանը նաև անթույլատրելի ճանաչեց այն հանգամանքը, որ գանգատաբերի դուստրն ամուսնու բռնի վարքագծի պայմաններում թողնվել էր առանց միջոցների կամ պաշտպանության՝ այդպե՛րպ փաստորեն անուշադրության մատնելով կրկնվող բռնարարները և մահվան սպառնալիքները տուժողի նկատմամբ, և որ իշխանություններն ստեղծել էին ընտանեկան բռնության համար նպաստավոր մթնոլորտ:

Talpis ընդդ. Իտալիայի

2 մարտ, 2017 թ.

Տե՛ս վերը՝ «Կյանքի իրավունքը» ենթավերնագրի ներքո:

Bălsan ընդդ. Ռումինիայի

23 մայիս, 2017 թ.

Գանգատաբերը գանգատվում էր, թե իշխանություններն իրեն չեն պաշտպանել կրկնվող ընտանեկան բռնությունից և պատասխանատվության չեն ենթարկել իր ամուսնուն՝ չնայած իր բազմաթիվ բողոքներին: Նա նաև պնդում էր, թե իշխանությունների կողմից բռնարարներն հանդուրժելու հետևանքով ինքը մնացել էր նվաստացած և անօգնական վիճակում:

Դատարանը վճռեց, որ տեղի Է ունեցել Կոնվենցիայի **3-րդ հոդվածի խախտում** (անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելք), քանի որ իշխանություններն համարժեքորեն չէին պաշտպանել գանգատաբերին ամուսնու բռնությունից, ինչպես նաև Կոնվենցիայի **14-րդ հոդվածի խախտում** (խտրականության արգելք)՝ **3-րդ հոդվածի համակցությամբ**, քանի որ բռնությունը եղել էր գենդերահեն: Դատարանը նշեց, մասնավորապես, որ գանգատաբերի ամուսինը նրան բռնության էր ենթարկել, իսկ իշխանությունները չէին կարող քաջատեղյակ չլինել այդ բռնությանը, քանի որ նա քանիցս օգնության համար ահագանգել էր թե՛ ոստիկանությանը, թե՛ դատարաններ: Ավելին, թեպետ Ռումինիայում կար իրավական դաշտ, որի շրջանակում կարելի էր բողոքել ընտանեկան բռնության վերաբերյալ և հայցել իշխանությունների պաշտպանությունը, և գանգատաբերը լիովին օգտվել էր դրանից, իշխանությունները նրա գործով չէին կիրառել օրենքի համապատասխան նորմերը: Իշխանություններն անգամ որոշել էին, որ գանգատաբերն ինքն է սադրել իր դեմ տեղի ունեցած ընտանեկան բռնությունը, և համարել էին, որ այն բավականաչափ ծանր չէր, որպեսզի հայտնվեր քրեաիրավական դաշտում: Այդ մոտեցումը նպատազրկել էր ազգային իրավական դաշտը և չէր համապատասխանում կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ միջազգային չափանիշներին: Տվյալ գործով իշխանությունների պասիվությունն իսկապես արտացոլում էր գանգատաբերի՝ որպես կնոջ նկատմամբ խտրական վերաբերմունքը, միաժամանակ վկայելով Ռումինիայում ընդհանրապես ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի հանձնառության բացակայության մասին:

Ընթացքի մեջ գտնվող գանգատներ

Munteanu ընդդ. Մոլդովայի Հանրապետության (թիվ 34168/11)

Գանգատի մասին Մոլդովայի Կառավարությունը ծանուցվել է 2012 թվականի հունվարի 3-ին

Տե՛ս վերը՝ «Անմարդկային կամ նվաստացուցիչ վերաբերմունքի արգելքը» ենթավերնագրի ներքո:

Tkheldze ընդդ. Վրաստանի (թիվ 33056/17)

Գանգատի մասին Վրաստանի Կառավարությունը ծանուցվել է 2017 թվականի հունիսի 23-ին

Տե՛ս վերը՝ «Կյանքի իրավունքը» ենթավերնագրի ներքո:

Լրացուցիչ ընթերցանության համար

Տե՛ս նաև Եվրոպայի խորհրդի [Action Against Violence Against Women and Domestic Violence](#) կայքէջը

**Լրատվամիջոցներն հարցերի դեպքում կարող են դիմել հետևյալ
հեռախոսահամարով.**

Tel.: + 33 (0)3 90 21 42 08

The official languages of the Council of Europe are English and French (Article 12 of the Statute of the Council of Europe). Only the treaties published by the Secretary General of the Council of Europe, each in a separate booklet of the "European Treaty Series" (ETS) continued since 2004 by the "Council of Europe Treaty Series" (CETS), are deemed authentic. The translation presented here is for information only.

This translation has been produced as part of project co-funded by the European Union and the Council of Europe. The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union.